NUM XXIII.

GAZETY WILENSKIE

w SOBOTĘ DNIA 24. CZERWCA ROKU 1786

Z Wilna dnia 24. Czerwca. Po kilkudniowey stateczney pogodzie, przy powiękſzonym do 20 i pół gradusow cieple, dnia wczorayſzego po godzinie 5. z ſpołudnia z nawalnym deſzczem zpadł na *Wilno* niezwyczayney i od lat 20. zgórą tu niewidzianey wielkości grad obfity, przez pół godziny z dokładem trwaiący, nie które z większych iego podługowatych kulek, dokładnie wymierzone, w dyametrze ſwoim pokazały ſię być calowe, były zaś nie które i większe, te z zaczney wyſokości, a zatym z wielkim impetem ſpadaiąc, ſzkła w oknach wſchodnich i dachowki na dachach tuteyſzych znaczne

wielkie,
że się cały prawie wysypawszy na *Wilno* urodzaiom ziemi daley nieszkodził.

Z Amsterdamu dnia 27. Maja. Tak zowiący się Xiąże Albanii, który był osadzony w kryminalnym więzieniu, z dnia 25 na 26. życie sobie odebrał.

Minister nasz w *Stambule*, ma zlecenie przypomnieć *Porcie* dawne Traktaty z Rzeczą Pospolitą, podług których iest iey pozwolony przejazd przez *Dardanellę* y w zdłuż *Stambułu* na *Morze Czarne*. Korsarze Algierscy zabrali okręt *Kapitana Polmer*, idący z *Filadelfii* do *Ostendy*, y zaprowadzili do Algieru.

Z Paryża dnia 24. Maja. Raport Procesu Xiążęcia Kardynała *de Rohan* rozpoczął się dnia 22. o czwartey wieczorney godzinie. Potwierdza się to, że Pan *Reseaux de Vilette* (jakośmy iuż donieśli dawniey) zeznał, iż gdyby Xiąże Kardynał niebył aresztowany na dniu 15. Sierpnia, tedyby został otruty przez Panią *de la Motte* dnia 18. tegoż miesiąca Ta zdrada iuż była tak przygotowana, i niemasz bynaymniey wątpliwości, że Kardynał iey nie uszedłby. Ludzie którzy się maią zaoświeconych, twierdzą, że konkluzyia Generalnego Prokuratora dnia 20. Zmierzała przeciwko Xiążęciu Kardynałowi do Admonicyi y wygnania. Ale te tak pełne rygoru konkluzye, były zbite przez Pana *Seguier*, który ie pokazał barzo surowe. Niewiadomo czy wymowa tego potrafiła rzecz odmienić.

Z Paryża dnia 27. Maja. Uwolniona zwięzienia J. Pani *de Cagliostro*, co dzień chodzi na wysoki ganek domu na Ulicy, *S. Antoniego* stoiącego y ztamtąd widzi swoiego męża po Galeryi pod Wieżami *Bastylii* chodzącego; z którym na migi y na iesta tak dobrze konwersuie, iak żeby słowami z nim rozmawiała.

Z Memoryału Kardynała *de Rohan* pokazuie się, że Pani *de la Motte*, po otrzymaney iuż owey sztuce, ieszcze od tego Kardynała wyłudziła sześdziesiąt tysięcy, a potym sto tysięcy *Liwrow*, a to pod tym zawse protextem, że Królowa Jeymć chciałaby niektórym osobom świadczyć, w czym gdyby Kardynał tę Monarchinią swemi pieniędzmi zastąpił, do większey coraz przyszedłby łaski Czym więcey takich dowo-

dow Xiąże Kardynał za sobą daie, tym barziey mniey mu przyiaźni wołaią, iakim sposobem ten Xiąże, Biskup y Kardynał, dał się tak grubo i niebacznie oszukać? Wszakże tym sposobem (iak odpowiedział na to Adwokat Kardynalski) można mówić: Jakim sposobem, ów wielki y uczony Mąż, iakim był *Plinicusz stary*, tak niebacznie przybliżył się do pałaiącego nad zwyczaynie *Wezuwiusza*, iż od płomieni pożarty został?

Na tę sprawę, nietylko po całym *Paryżu* ale y u Dworu iuż krzyczą: przeto kazano ią iak nayspieszniey kończyć, nie uważaiąc nawet (ieżli będzie potrzeba) na dni Swięte a ni na same *Zielone Swiątki*. Jakoż w dzień w *Niebostąpienia Pańskiego* rano, y wieczor Sessyie odprawowały się.

Z Nitawy dnia 29. Maia. Po wyieździe ztąd Barona *de Mestmacyer* Ministra *Rossyiskiego* do *Peterzburga*, zostaiący na iego mieyscu Jmć Pan *Nottbeck* Sekretarz Poselstwa, podał tuteyszey Wielkiey Radzie następuiącą *Notę*:

„ Ponieważ rozeszła się od nieiakiego czasu wieść, że Nayiaśnieyszy Xiąże chce ustąpić Rządu tych Xięstw Xięciu Ludwikowi *de Wurtemberg Stutgard*, w służbie Króla Jmci *Pruskiego* zostaiącemu; niżey podpisany odebrał rozkaz od swey Monarchini, ażeby oznaymił członkom Regencyi y wszystkiey Szlachcie *Kurlandzkiey*, że pomienioną wieść ma Jmperatorowa Jeymć za niepodobną do prawdy: gdyż wszystkie takowe Xiążęcia kroki, chociażby w samych tylko ieszcze zamysłach były, sprowadziłyby na niego nietylko sprawiedliwy gniew Jmperatorowey Jeymci, ale przymusiłyby tę Monarchinią, użyc przeciwko tym zamysłom śrzodkow iak nayskutecznieyszych, iakich wyciąga iey godność, y dobro swoiego Państwa.

Spodziewa się zatym Jmperatorowa Jeymć, że osoby do pomienioney Regencyi wchodzące, tudziez wszystka Szlachta y Stany, niebędą niespokoy nemi z podobnych wieści, tudziez nigdy z swey strony nie zezwolą, ani naymnieyszey łatwości nieukażą gdyby nad wszelkie spodziewanie, czyniły się takowe przeciwko Jmperatorowey Jeymci kroki na stronę pomienionego Xiążęcia

do Wurtemberg, lub kogożkol-
wiek innego; gdyż nie tayno im
ieſt, że iak przez ſwą ſtałość, ſtaną ſię godnemi łaſki y protekcyi Jmperatorowey Jeymci, tak przeciwnie, przeznie uważne namowom y intrygom obcym uleganie, przyprowadziliby też Monarchinią do okazania ſobie całego gniewu. *W Nitawie* dnia 4. Maia R. 1786. *W. J. Nottbeck.*

Z Nitawy dnia 30. Maia Na podaną do tuteyſzey Wielkiey Rady od Dworu *Peterzburſkiego Notę*, taka nazaiutrz zaraz dana ieſt odpowiedź: „

„ Przekonani będąc, że Nayiaśn: Jmperatorowa Jeymć *Całey Roſsyi*, raczy z nayłaſkawſzemi y nayprzychylnieyſzemi ſentymentami wpływać do przypadkow essencyalnie intereſuiących *Kurlandyą*; niżey podpiſani, nie mogą nie ſzanować z naywdzięcznieyſzym ſzacunkiem wyrazow zawartych w *Nocie*, przez Jmć Pana Konſyliarza y *Chargèd affaires Nottbeck* d. 4. podaney. iak nowy dowod tych wspaniałych ſentymentow, ktoremi Nayiaśnieyſza Monarchini zaſzczycać ich raczy.

Przy tey okoliczności, maią oni honor oznaymić J. Panu Konſyliarzowi y *Charge d' affaires*, że ſam Nayiaśnieyſzy Xiąże Jmć, nie dawnemi czaſy, iak nayformalniey y naywyraźniey ogłoſił wieść ową za fałſzywą, względem ſwoiey rezygnacyi na oſobę Xiążęcia *Ludwika de Wurtemberg*, y iako za iedną baykę, żadnego do prawdy pododeńſtwa niemaiącą. O tym wſzyſtkim był dobrze informowany J. Pan Miniſter Baron *de Mestmacher*, nim do *Peterzburga* wyiechał.

Niżey podpiſani, mogą tu dołożyć z całą żywością, ktorey im dodaie prawda y ſzczerość ich ſentymentow, iż nigdy nieprzeſtaną używać wſzelkiego uſiłowania, ażeby zaſłużyli przez ſwe poſtępowanie, na to ſzczęście, ktore im daie przychylność y nieoſzacowana łaſka Wielkiey y Mądrey Monarchini Całey *Rossyi*. *W Nitawie* d. 5. Maia R. 1786. *Klopmann* Prezydent Stanow. *Taube* Kanclerz. *Saſs* Wielki Burgrabia. *Roſchkull* Marſzałek Stanow.

SUPLEMENT

DO GAZET WILENSKICH

w *SOBOTĘ DNIA* 24. *CZERWCA ROKU* 1786

Z Madrytu dnia 7. *Maia.* *Algierczycy* niemaiąc względu na uczyniony pokoy, znowu popełnili zdzierstwa na *Hiszpańskich* okrętach. Dwor w tey mierze zaniosł skargę, a *Bey* przyrzekł uczynić satysfakcyą. Mówią, że *Korsarze* krążą na *Amerykanow*, z któremi niechcą czynić pokoiu.

Z Włoch dnia 14. *Maia.* Ieszcze 18. Marca, Komendant *Wenecki* Kawaler *Emo*, probował dobywać Miasta *Sfax*, ale się to mu wcale nieudało. Nieprzyiaciele tak dobrze strzelaią, iż kula wypuszczona samego Kawalera *Emo*. zupełnie osypała piaskiem, Chce on znowu nowy przypuścić attak.

Z Ratyżbony dnia 22. *Maia.* W *Holandyi* przyaresztowany, tak zwany Xiąże *Albanii*, blisko roku w *Abach*, przyległey wsi do *Ratyzbony*, w głuchey cichości się bawił. Ci, którzy go znaią, mówią, że to iest osobliwsze stworzenie, które z osobliwości szuka dla siebie sławy y honoru. Wyprowadza on genealogią swoię od Xiążąt; czy to prawda, czy nie, z tym wszystkim obcuiąc z nim, widzieć można, iż w młodości swoiey, brał wysoką edukacyą. Nie trzeba tu wątpić, że on z *Montegrynami* ma iakowyś związek y wpływanie.

Z Londynu dnia 23. *Maia.* Bil skarbowy, na wypłacenie milliona rocznego narodowego długu, doszedł w *Wyzszey Izbie*; iedni chcieli, ażeby on był podany w druku, z przyczyny, iż wielkiey iest wagi; drudzy oparli się temu, twierdząc, iż to nie

ieſt zwyczaiem. Hrabia *Stanhope*, drukuie małe piſmo, które wcale inną zamyka w ſobie plan tę zmnieyſzenia długow narodowych. *W Niżſzey Izbie* pozwolono za 6,500. *Funtow Szterlingow* zakupić gruntow na wyſpie *St. Vincent*; a za 6,356, na wyſpie *Bahama* Maią być one rozdzielone pomiędzy *Loialiſtow* dla których z ich niewolnikami ieſt zbyt zimne klima *Nowey Schotlandyi* y *Kanady*. Lord *Surrey* pretendował, aby ściſła Specyfikacya była podana *Izbie* wſzyſtkich pretenſyi *Loyaliſtow*.

Ponieważ Jmć Pan *Fox* w *Niżſzey Izbie* nie tyle iuż pokazuie oporu iak przedtym, y po razy kilka względem popularnych okoliczności wotował na iednę ſtronę z JPanem *Pitt*, przeto niektórzy ztąd wnoſzą, że między niemi naſtąpi Koalicya, ale to zdaie ſię być rzeczą niepodobną do prawdy.

Nowy Traktat Handlowny, który z *Roſſyą* teraz ma być zawarty, będzie dla nas wielce pożyteczny. Stany *Amerykańſkie* w wielkim zoſtaią niebeſpieczeńſtwie względem *Afrykańſkich* morſkich rozboynikow Okręt pod imieniem *Hancock*, z *Nowego-Yorku* przeznaczony do *Malagi*, maiący na ſobie 16. armat, teraz w drodze od *Algierczykow* zabrany zoſtał, y do portu *Tetuan* zaprowadzony.

JPan *Young*, więcey aniżeli 70. lat maiący ſtarzec, w przeſzłą ſrzodę będąc na polowaniu z Królem Jmcią, gdy pod nim ſię koń potknoł, ſzyię złamał.

Tegoroczne zniwa, iak ſię wydaią będą iedne znayobfitszych w naſzym państwie.

Z Kliwii dnia 24. Maia. Liſty z *Amſterdamu* donoſzą, że ma być teraz formowany proces, przeciwko, tak zwanemu, Xiążęciu *Albanii*, albo Panu Szczepanowi *Zannowich*, który będzie podobny do proceſſu owey ſztuki brylantowey, z tą tylko różnicą, że Pani *de la Motte*, iedną partykularną tylko oſobę, ten zaś wzmiankowany *Zannowich*, cały narod chciał podeyść y oſzukać. Też ſame donoſzą nowiny, że Korpus *de Salm*, y Bataliony *de Naſſau-Oranien* y *Friësland Oranien*, maią być rozpuſzczone.

Z Paryża dnia 27. Maia Dnia 22. znowu zgromadził ſię Parlament w ſprawie Xiążęcia Kar

ſwe Seſſye, a niezawodnie dnia 1. albo 2. Czerwca koniec ta ſprawa weźmie. Tym czaſem to ieſt pewna, że Królewſki *Fiſcalis* ieſzcze nie podał konkluzyi, y że wſzyſtkie nowiny, głoſzące o karach dla Xiążęcia Kardynała, ſą bez fundamentu. Ieżeliby ona podług treści konkluzyi miała należeć do kar na honorze, iako: admonicya, wygnanie &c, tedy Xiąże Kardynał, ieſzcze raz w przytomności wſzyſtkich Sędziow, muſiałby (podług Ordynacyi) odpowiadać ſiedząc *ſur la Sellette*, to ieſt na haniebnym winowaycow ſtołeczku; czego ieſzcze *Francya*, w oſobie Kardynała, nigdy niewidziała. Kara Pani *de la Motte*, może nieco będze łżeyſza, niżby być powinna, z przyczyny, iż ona pochodzi z Królewſkiego rodu *de Valois*, Za pewną rzecz twierdzą, że Krol Jmć czytał Memoryał Xiążęcia Kardynała z wielką uwagą, i wielki okazał żal, iż on ſzczególnie przez ſwoią lekkowierność, do tak złey i nieſzczęśliwey przyſzedł ſytuacyi. Z ſtrony Pani *de la Motte*, dziś ieſzcze drugi wynidzie Memoryał; ſpodziewamy ſię także takiegoż ny *Oliva*.

Z Hagi dnia 27. Maia. Oſtatniey daty liſty z *Loo* donoſzą, że Xiąże *d' Orange* y iego Familia, zamyślaią wyieżdżać do Zamku *Dieren*, y tam kilka dni zabawiwſzy, nazad powrócą do *Loo*, a potym przez *Bergen op Zoom* poiadą do *Middelburg*. Od Stanow *Geldryi*, przybyła tu wielka Deputacya, która, ponieważ niemasz przytomnego Xiążęcia *Stadhudera*, muſi ſię udać do *Stanow Generalnych*. Ta Deputacya ſkłada ſię z ſześciu oſob z Stanow *Geldryi*.

Xiąże *Stadhuder*, piſał Liſt do Magiſtratu w *Amſterdamie*, dowodząc ſwoie prawo, które ma do komendy *Hagieńſkiego* Garnizonu. Także piſał do Rządu w *Roterdamie*, ażeby bronił ſwoich prerogatyw. Prowincya *Groningen*, wotowała na zznieſienie Korpuſu *Salm*.

Interes komendy *Hagieńſkiego* Garnizonu, zawczora był przedſięwzięty u Stanow *Holenderſkich*, ale nie z pożytkiem Xiążęcia *Stadhudera*. Dwa Miaſta z ſiedmiu miaſt pułnocney *Holandyi Nordholland*, które tego były zdania, ażeby wrócić Komendę Xiążęciu *Stadhude-*

nia, przez co teraz wielka powſtała *majoritas* przeciwko niemu. Mówią, iż maiąca naſtąpić podróż Xiążecia *Stadhudera* do *Zeelandyi*, ſtała ſię przyczyną, iż te dwa Miaſta odmieniłyſię w ſwych zdaniach, Wielką tu ſprawuie uwagę, że *Angielſki* Miniſter Kawaler *Harris*, częſte miewa konferencye z oſobami Stanow, przychylnemi Xiążęciu, y z Deputowanemi Prowincyi *Geldryi* y *Zeelandyi*. Przeciwnie zaś, partya patryotyczna częſto konferuie z Miniſtrem *Francuſkim*, który wyſłał kuryera do *Werſalu* przeſzłey nocy. Muſi ſię bez wątpienia układać iaka rzecz wielkiey wagi, którey iedna ſtrona przeſzkadzać, a druga popierać ſtara ſię. Przyiaciele Xiążęcia *Stadhudera* maią nadzieię, że wſzyſtko poydzie z iego dobrem. W tych zamieſzaniach, mieliśmy nowe niepokoie; wczora powſtała była klotnia między obywatelami ſtrony przychylney Xiążęciu, y obywatelami ſtrony patryotyczney. Od kłótni y zadawania ſobie obelg, przyſzło do bitwy; y gdyby warta nieprzybiegła ich rozbronić, tedyby do wielkich przyſzło rzeczy. zgromadziła. Może Korpus Patryotyczne będzie teraz rozpuſzczone, ażeby na przyſzły czas podobnym nieſpokoynym zabieżono ſcenom. Czy poźniey czy prędzey, dość że przyidzie do wielkich roſterkow między obywatelſtwem, które tak mocno ieſt między ſobą porożnione.

Z Wiednia dnia 30. Maia. Wiadomo, że wſzyſtkie liczne Szpitale, w tuteyſzey ſtolicy zdawna znayduiące ſię, ſą ſkaſsowane, a na to mieysce ieden ieſt uſtanowiony wielki y porządny; w którym trzy tyſiące chorych mieści ſię. Funduſze ſkaſsowanych Szpitalow, do dwudzieſtu dwóch Millionow *Złotych Ryńſkich* wynoſiły, a dochodu rocznego, do ośmkroćſto ośmdzieſiąt tyſięcy tychże *Złotych* miały. Teraźnieyſzy powszechny Szpital, lubo trzy tyſiące chorych będzie utrzymywał, niepotrzebuie więcey na rok, iak dwakroć ſtotyſięcy *Złotych*; a zatym zoſtaie corok w Skarbie Ceſarſkim ſześć kroć ſto ośmdzieſiąt tyſięcy *Złotych*.